

MAHDOTON
KOHTALO

SIMONA
AHRNSTEDT

Suomentanut Auli Hurme-Keränen

WSOY

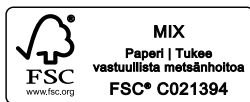
SIMONA AHRNSTEDT

MAHDOTON KOHTALO

Suomentanut Auli Hurme-Keränen

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Ruotsinkielinen alkuteos

Ett otänkbart öde

Copyright © Simona Ahrnstedt 2023

Published by agreement with Salomonsson Agency

Suomenkielinen laitos © Auli Hurme-Keränen ja WSOY 2024

Werner Söderström Osakeyhtiö

ISBN 978-951-0-49787-6

Painettu EU:ssa

PROLOGI

Alexandra käveli nopein askelin kohti jokea. Kengät upposivat kuraan, ja kolea kevätuuli sai hänet hytisemään villaisesta hartia-huivista huolimatta. Hän halusi kuitenkin paeta maatilán muiden asukkaiden katseita ja lukea kaipaamansa kirjeen rauhassa. Hän pysähtyi lempipaikalleen laakean kivenjätkäleen ja vanhan koivun väliin.

Paperi lepatti tulessa, kun hän repi kuoren auki ja veti esiin sen sisältämän yhden ainoan arkin. Jokin petolintu sukelsi kohti vedenpintaa, halkaisi sen ja nousi ilmaan sätkivä kala kynsissään. Alexandra silmäili kirjeen tekstiä sydän pamppaillen. Ja siinä se oli, mustaa valkoisella. Hän saisi mennä kotiin.

Alexandra lasi kirjeen kädestään ja veti väräjävan henkäyksen. Hän katsoi joelle, jonka olemusta hän oli usein yrittänyt vangita paperille. Hänen kauan odottamansa tieto oli vihdoinkin tullut. Kaikki koettelemukset – moitteet, tukistukset ja pitkä karkotusaika – olivat ohi. Hän tapaisi jälleen perheensä.

Vihdoinkin – se oli hänen ainoa ajatuksensa. Vihdoinkin hän oli vapaa. Vihdoinkin hänen elämänsä alkaisi.

Vihdoinkin.

OSA 1

MATKA

»Ainoastaan lahjaton mies epäilee naisen lahjakkuutta.»

Tristan Lindblomin kirjasta *Naissukupuolen puolustukseksi*

Huhtikuu 1884, Tukholma

Atle Falk astui kotitalonsa portista Ladugårdslands Strandgatalle. Hän suoristi tärkättyä kaulustaan ja nykäisi solmiotaan. Uusi takki kiristi hartioista, ja juuri eilen räättäli oli huokaillut, ettei Atlen »merikarhunvartalo» sopinut vallitsevaan muotiin. Hän siristi silmiään auringonpaisteessa. Tukholmassa oli edelleen kylmä, mutta kevät oli tullut ja mustarastaiden laulu muistutti, että sääkin vielä lämpenisi.

Atle nyökkäsi tervehdykseksi kadunlakaisijalle, joka kävi toivontonta taistelua portaiden likaa ja pölyä vastaan. Ladugårdslands Strandgatan rakennukset olivat toistaiseksi enimmäkseen röttelöitä ja pientaloja lukuun ottamatta uutta, kallista kivitaloa, jossa hän itse asui. Muutaman vuoden kuluessa katu oli kuitenkin tarkoitus kunnostaa. Se kivettäisiin, sen varrelle istutettaisiin puita, rantaan tehtäisiin puistokuja, ja uusia, komeita taloja rakennettaisiin. Joidenkin mielestä oli sulaa hulluutta muuttaa tulevalle rakennustyömaalle. Ainahan oli ihmisiä, jotka halusivat pitää kaiken entisellään eivätkä nähneet muutoksen tarjoamia mahdollisuuksia, hän ajatteli lähtiessään kävelemään. Uusi rakennuskanta nostaisi hänen asuntonsa arvon moninkertaiseksi, mutta hän viihtyi siellä jo nyt. Hänellä oli naapureinaan näyttelijöitä, rakennusmestareita ja muutama poliitikko; ihmisiä, jotka todella tekivät töitä elantonsa eteen, kuten hän itsekin. Ihmisiä, jotka edistivät kaikkea uutta ja nykyaikaista. Koko kaupunki oli muutoksen kourissa. Siellä räjäyteltiin, raivattiin ja täytettiin. Katuja suoristettiin, uusia kortteleita

rakennettiin, ja satamassa vilisi pieniä rahtialuksia, torviaan töräytteleviä höyrylaivoja ja purjelaivoja kaikkialta maailmasta.

Atle väisti ajurinrattaita, ja paljas maa hänen jalkojensa alla vaihtui pian katukiveykseksi. Lehtipojat kuuluttivat uutisiaan, ja vahvan työhevosen vetämät olutkärryt vierivät ohi pullot kilisten. Hän kiersi lantakasan ja ohitti korkeahattuisia, kävelykepein varustautuneita miehiä käyskentelemässä kohti rikkaiden asuinluetta, missä hänelläkin oli päivän ensimmäinen tapaaminen. Miehen kanssa, johon hän oli todella alkanut kyllästyä.

Atle käveli nopeasti. Hänen oli ansaittava rahaa, hoidettava liikeasioita ja käytettävä aikaansa monenlaisiin asioihin. Matkan varrella hän ohitti piikoja kukkuraisine leipäkoreineen, polttopuita kantavia miehiä ja muutamia niistä tuhansista lapsista, jotka elivät yksikseen kaupungissa ja joutuivat selviytymään miten parhaiten taisivat, kerjäämällä tai varastamalla. Hän näki laihan pojan, joka livahti lankkuaidan taakse. Kaksi vakavaimista miestä keskusteli jostakin, mikä antoi aihetta otsanrypistyksille. Heidän kalliit takkinsa ja öljytyt viiksensä kielivät Atlelle, etteivät he kuuluneet siihen osaan ihmiskunnasta, jonka oli kamppailtava pitääkseen nälän loitolla. Kaikkialta kuului kavioiden kapsetta, kärrynpyörien nariina ja koirien haukkua. Nostaessaan katseensa Atle näki puhelinpylväitä, joiden avulla nykyään lähetettiin sana pitkänkin matkan taakse. Siellä täällä oli alkanut näkyä myös uusia puhelinlinjoja kaikenlaisten viestien kuljettamiseen, kuin ohuita hämähäkinseittilankoja taivasta vasten.

Tämä aika sopii minunlaiselleni miehelle, Atle ajatteli tarpoessaan pitkin meluisaa Hamngatania. Hän kuunteli hevosraitiovaunujen kirskuntaa, väisti rengin ajamaa nuorta, mylvivää sonnia ja saapui Brunkebergstorgille, jossa seisoi rivissä vuokravaunuja ajureineen. Ohi hoippui kaksi puna-asuista kaartilaista, jotka olivat varmaan matkalla kotiin hummailtuaan koko pitkän yön. Atle suunnisti kohti Drottninggatania ja koputti tuota pikaa porttiin

nyrkillään. Kuninkaanlinna oli kivenheiton päässä, ja alempana kalalokit sukeltelivat Strömmenin pyörteilevään veteen.

Hän sai odottaa, mutta sitten oven avasi palvelija, joka silmäili häntä suu mutrussa. Sama juttu joka kerta.

»Sano herra Rosenkvistille, että herra Falk on saapunut. Ja pidä kiirettä, ei minulla ole koko päivää aikaa odottaa.»

Palvelija nyökkäsi rauhallisesti ja opasti hänet salonkiin, ennen kuin katosi jonnekin peremmälle suureen huoneistoon. Atle tiesi, että lähinnä linnaa ja hovia olevilla muodikkailla seurapiirien asuinalueilla monet ylenkatsoivat häntä. Murtunut nenä, runnellut korvat ja känsäiset kourat saivat hänet näyttämään merimieheltä, joka hän oli aikoinaan ollutkin, kun taas kalliista kankaista hyvin ommellut vaatteet kielivät äskettäin karttuneesta vauraudesta. Hän ei puhunut hienostuneesti, eivätkä Horace Rosenkvistin kaltaiset rikkaat porvarit tai vielä hienommat aateliset, kuten kreivit ja vapaaherrat, suhtautuneet suopeasti hänenlaiseensa mieheen. Heidän palvelijansa eivät olleet tippaakaan parempia, sillä koko sakkii oli snobeja, eikä Atle olisi voinut vähempää välittää heidän mielipiteistään.

Hän odotti suuressa, siniseksi maalatussa salongissa tutkien muotokuvia parrakkaista ja viiksekkäistä totisista miehistä ja yksittäisistä naisista, joilla oli kalpeat kasvot ja silkkipuvut. Huone haisi vastamaalatululta, ja kaikkialla oli strategisesti sijoiteltuja todisteita Rosenkvistin perheen yhteiskunnallisesta asemasta. Valokuvia leveissä kehyksissä, vieraskirja, jonka ensimmäisellä sivulla komeili kuninkaan nimikirjoitus, kristallikarahveja, sikarirasioita, koristesesineitä. Atle pysähtyi katsomaan tunnetun taiteilijan maalamaa Horace Rosenkvistin öljyvärimuotokuvaa, jota valaisi valkokupuinen kaasulamppu. Isot pulisongit ja erilaiset mahdin merkit – timanttirintaneula ja kultainen taskukello – kertoivat syvästi vanhoillisesta miehestä, joka kunnioitti Jumalaa ja kuningasta mutta inhosi köyhiä työläisiä, taistelunhaluisia sinisukkia ja nousukkaita.

Oikeastaan oli käsittämätöntä, kuinka vähän heillä kahdella oli yhteistä.

Atle ja Horace Rosenkvist olivat tunteneet toisensa muutaman vuoden, ja he liikkuiivat samoissa piireissä. Tukholma oli pieni, rikkaita oli vähän, ja samoihin ihmisiin törmäsi aina teatterissa ja päivällisillä, klubeilla, erilaisissa tilaisuuksissa ja Oskar II:n hovissa. Heidän välillään oli kuitenkin ratkaisevia eroja. Atle oli rikastunut vasta muutamia vuosia sitten ja ansaitsi elantonsa kovalla työllä, kun taas Horace Rosenkvist eli perimillään rahoilla ja pörssituloillaan, vietti mukavaa elämää ja omisti päivänsä eliitti- ja seurapiirisädekehänsä vaalimiselle.

Rosenkvistiltä kuitenkin puuttuivat viimeiset ainekset, joilla hänet hyväksyttäisiin ylhäisöpiireihin: jalo syntyperä, hieno arvonimi ja siniverinen suku. Hänen isoisänsä oli aikoinaan luonut perheen omaisuuden myymällä halpaa pilsneriä, mitä Rosenkvist ei koskaan maininnut mutta minkä kaikki tiesivät. Hän halusi epätoivoisesti aatelisten sisäpiireihin, jotka kovin mielellään torjuivat miehen, jolta puuttui sinistä verta ja jonka omaisuus oli peräisin vain muutaman sukupolven takaa. Ja jota selän takana nimitettiin Pilsneripatruunaksi. Atle ei käsittänyt, miksi asia oli Rosenkvistille niin tärkeä. Useimmat hänen tapaamansa aatelmiehet olivat vetelyksiä, syntyperän, suvun ja sotkuisten serkusavioliittojen riivaamia. Likimain sukurutsaisia, jos hänen mieli pidetään kysyttiin.

Ovi avautui, ja Horace Rosenkvist tuli huoneeseen pahoitellen viipymistään. Atle oli melko varma, että vanhempi mies oli tahallaan antanut hänen odottaa, ja nyökkäsi lyhyesti.

»Meillä on ongelmia sahalla», Rosenkvist sanoi samalla kun viittoi Atlea istuutumaan vaaleansiniseen, kovaksi topattuun nojatuoliin. Itse hän valitsi sinisen sohvan.

Atle istuutui tuoliin, joka natisi arveluttavasti. Tämä ei ollut ensimmäinen kerta, kun Rosenkvistillä oli valittamista. He

omistivat yhdessä pienen sahalaitoksen Norlannissa, mutta jos Atle olisi etukäteen tiennyt sen, mitä tiesi nykyään, hän ei olisi ikinä ryhtynyt liiketoimiin Rosenkvistin kanssa. Yritysten yhteisömis- tus oli parhaassakin tapauksessa hankalaa, ja yhteistyö Rosenkvis- tin kanssa oli kuin kahdesta merikapteenista toinen olisi halunnut purjehtia Amerikkaan ja toinen jäädä redille.

Tietysti Atle olisi voinut päästä eroon Rosenkvististä myymällä osuutensa, mutta jostain syystä hän ei ollut saanut tehtyä sitä. *Tiedät kyllä syyn*, hänen omatuntonsa kuiskasi. Hän ei ollut kuule- vinaan.

»Mistä tällä kertaa on kysymys?» hän sen sijaan kysyi.

»Työläiset ovat nousseet kapinaan. Työnjohtaja, mokomakin laiska väytys, näyttää menettäneen hallinnan.»

»Voisimmeko lähettää jonkun sinne?» ehdotti Atle, joka ei ollut varma, kykenisikö pysyttelemään rauhallisena työläisten laiskuutta koskevassa keskustelussa.

»Sellaista minäkin olen pohtinut.»

»Jonkun, joka pystyy puhumaan työnjohtajan kanssa ja katso- maan, mitä hän tarvitsee saadakseen asiat järjestykseen», Atle jatkoi, koska halusi selvittää ongelman ja saada sen pois päiväjärjestyksestä.

Rosenkvist hypisteli viiksiään pitkillä sormillaan. »Ajattelin lähettää miehen, jota käytimme viime kerrallakin.»

Atle nojasi taaksepäin tuolissaan. Selkänoja narisi. Aivan, hän muisti kyllä hyvin sen sadistin. Kävelevän katastrofin, joka oli ollut vähällä mukiloida erään sahatyöläisen hengiltä.

»Eikö hän saanut tuomion pahoinpitelystä?»

»Niiden hemmoteltujen työläisten kanssa tarvitaan nimenomaan kovia otteita», Rosenkvist sanoi.

Atle huiskaisi pölyhiukkasen housuistaan.

»Voisin matkustaa sinne itse», hän sanoi ja ehti juuri nähdä häivähdyksen ovelasta hymystä, ennen kuin Rosenkvist kääntyi pois päin.

Ahaa, selvähän se. Atlen olisi pitänyt ymmärtää. Tuli halvemmaksi lähettää hänet kuin palkata joku toinen, ja Horace Rosenkvist rakasti rahan säästämistä. Rosenkvist oli manipuloinut häntä, ja Atlea harmitti, että Pilsneripatruuna oli saanut selville yhden hänen heikkouksistaan: että hän välitti työntekijöistä ja samastui heidän puutetta kärsiviin perheisiinsä.

Atle harkitsi asiaa. Matka sahalaitokselle Norlantiin oli hankala. Junalla ei päässyt perille asti, ja tiet olivat kurjassa kunnossa. Sitä paitsi hän ei periaatteesta halunnut tanssia Rosenkvistin seuraajia liehakoivan pillin mukaan. Hän ei kuitenkaan ollut käynyt sahalalla pitkään aikaan, ja mitä enemmän hän ajatteli asiaa, sitä houkuttelevammalta se tuntui. Pohjoisempaan oli pari maatilaa, joiden ostoa hän oli harkinnut, joten hän voisi käydä tutkimassa niitä matkan varrella. Hänellä oli hyvä hevonen – pitäisikö hänen peräti ratsastaa sinne? Hän kaipasi pitkiä ratsastusretkiä. Ehkä se ei haittaisi, matka voisi jopa johtaa jonkinlaiseen tilinpäätökseen. Heillä oli ollut ongelmia työnjohtajan kanssa jo pitkään. Hänen pitäisi katsoa miestä silmästä silmään ja selvittää, mistä oli kysymys. Hän oli hyvä sellaisessa.

»Siinä tapauksessa pääsen matkustamaan aikaisintaan parin viikon kuluttua», hän sanoi.

Hänellä oli joitakin liikeasioita hoidettavana Tukholmassa, hän odotti laivalastillista tavaroita Amerikasta ja suunniteltuna oli käynti kuninkaan luona, mutta sen jälkeen hän lähtisi.

»Erinomaista», Rosenkvist sanoi ja otti esiin taskukellonsa.

»Puhukaa kuitenkin ennen sitä työnjohtajan kanssa. Talvi on ollut rankka, työläisillä on perheet ruokittavana. Käskekää hänen toimia varovasti, kunnes tulen», Atle lisäsi.

Hän oli tosissaan. Ihmiset tekivät sahalalla kovaa työtä. He ansaittivat parempaa kuin haukkuja Horace Rosenkvistin käskyläiseltä.

Rosenkvist tuhahti niin, että pulisongit tärisivät.

»Koko joukko pitäisi hirtättää. Laiskoja he vain ovat.»

Atle katsoi miestä tarkasti. Hän tunsi selvästi, että ilmassa oli jotain muutakin.

»Kun kerran käytte siellä pohjoisessa», Rosenkvist todellakin sanoi hetken päästä.

Atlen hartiat jännittyivät, sillä hän tiesi, ettei pitäisi siitä mitä miehellä oli sydämellään. »Niin?»

»Haluan, että noudatte jotakin minulle.»

»Mitä?» Atle kysyi ja otti taskustaan hopeanvärisen muistikirjansa valmiina pitkään, ikävystyttävään luetteloon tavaroista, jotka olivat muutaman äyrin halvempia pohjoisessa kuin kotona Tukholmassa.

»Tyttäreni.»

Atle laski muistikirjan kädestään. Tätä hän ei ollut odottanut. »Onko teillä tytär?»

Rosenkvistilla oli melko tuore, nuori vaimo – aatelisnainen, Atle oli muistavinaan – sekä Theodor-niminen aikuinen poika, mutta useammista lapsista hän ei tiennyt. Vai? Jokin muisto liikahti aivo-
poimujen perukoilla.

»Alexandra. Hän asuu aivan lähellä sahaa.»

Atle silmäili miestä. »Kuinka lähellä?»

»Svegissä.»

Sahalaitos sijaitsi Ängersjössä, ja kylästä toiseen oli hyvinkin päivän matka, joten Atlella ja Rosenkvistilla oli vähän erilaiset käsitykset siitä, mitä *lähellä* tarkoitti, mutta kaikin mokomin, samapa se.

»Etkö muista häntä?» Rosenkvist kysyi epäilevästi.

»En voi väittää muistavani», Atle sanoi, mutta hänellä oli edelleen epämääräinen tunne, että hänen pitäisi tietää enemmän, että hän oli kuullut joitakin juoruja työstä. Kenties hovissa? Kunin-
kaan hovi oli häijyjen huhujen ja häpeällisten salaisuuksien runsaudensarvi, jossa veitset iskettiin syvälle selkään. Toisin sanoen kulkakaivos niille, jotka olivat hyviä kuuntelemaan.

»Ei sillä ole väliä», Rosenkvist sanoi katsoen pois päin.

Se sai Atlen kiinnostumaan. Mitä mies mahtoi nyt salata?

»Ei kai porvarisneidillä ole mitään erityistä tekemistä Svegissä?»

»Hän on asunut sisarteni luona jo muutaman vuoden.»

Tuntui kuin olisi pusertanut vettä kivistä. Rosenkvist näytti äärettömän vaivautuneelta, ja pieni riemu versoi Atlen sisimmässä. Mikään ei tuottanut hänelle enempää tyydytystä kuin Horace Rosenkvistin kiusaaminen.

»Mitä tyttö on tehnyt?» hän rohkeni kysyä, sillä osa muistonsirpaleesta alkoi palautua hänen mieleensä. Oikeastaan hän ei välittänyt koko asiasta, mutta halusi silti kaivella menneitä. Ukko oli selvästi kiihdyksissään. Toisaalta Horace Rosenkvist oli aina kiihdyksissään jostakin. Hänen olisi pitänyt voida elää kaikessa rauhassa, mutta sen sijaan hän oli aina vahtimassa yhteiskunnallista asemaansa, pyrkimässä ylemmäksi ja polkemassa muita alaspäin. Hän myös vaali tarkoin mainettaan. Siihen kuului skandaaliton perhe täydellisine jälkeläisineen ja vaimoineen.

»Tyttäreni on uppiniskainen, enempää teidän ei tarvitse tietää. Tarvitsen luotettavan henkilön, joka voi noutaa hänet kotiin luokseni.»

»Hyvä on, tehdään sitten näin», Atle sanoi. »Jos te puhutte työnjohtajan kanssa, minä noudan tyttärenne kotiin.»

Jos Horace Rosenkvist käytti Atlea hyväkseen, hänkin päätti hyödyntää tilannetta kursailematta. Rosenkvistin ilme synkkeni, mutta tämä antoi periksi.

»Sovittu. Lähetän mukianne myös erään vaimoni sukulaisen esiliinaksi.»

»Toki, toki», Atle sanoi, mutta oli mielessään jo muualla, matkalla klubilleen. Hänellä oli nälkä, ja siellä tarjottiin tänään paistia piparjuurikastikkeen kera. Hän nousi ja lähti huoneesta.

Tultuaan taas Drottninggatanille hän veti syvään henkeä hivenen yllättyneenä keskustelun kehitymisestä. Kuinka hän oli päätenyt

siihen tilanteeseen? Että hänen yhtäkkiä pitäisikin matkustaa kaikista paikoista juuri Svegiin.

No jaa. Hän siis toisi uppiniskaisen tytön kotiin, mikä tuskin aiheuttaisi ongelmia, selvittäisi tilanteen työnjohtajan kanssa, antaisi hevoselle liikuntaa ja hengittäisi vähän metsäilmaa, ja pian sen jälkeen hän katkaisisi siteensä Pilsneripatruunaan. Hän myisi osuutensa sahalaitoksesta heti, kun tietäisi olojen olevan siellä siedettävät, eikä hän olisi enää vastuussa siitä.

Hän veti hansikkaat käteensä. Hänen yhteistyönsä Horace Rosenkvistin kanssa olisi pian ohi, ja se tuntui hemmetin hyvältä.

Toukokuu 1884, Sveg

Kolme vuotta voi olla valtavan pitkä aika ihmisen elämässä, pohti Alexandra Rosenkvist poimiessaan vuoden ensimmäisen kevät-esikon ja valmistautuessaan odottamaan. Kotona Tukholmassa olivat tuomet varmaan jo täydessä kukassa, mutta täällä Svegissä oli edelleen lunta varjopaikoissa. Kaukana kohoavan vuoren huippu oli valkoinen, viime yönä oli ollut useita pakkasasteita, ja heitä ympäröivä tiheä havumetsä lepäsi yhä osaksi talvihorroksesta. Alexandra käänsi kasvonsa kohti aurinkoa, lämmitteli sen paisteessa kuin kissa.

»Olen muuttunut täällä pohjoisessa», hän sanoi.

»Juu, niinhän siinä käy», Minna Koskinen vastasi. Seitsentoista-vuotias tyttö, joka teki suurella maatilalla piian ja ompelijan töitä ja kaikkea muutakin, pyyhkäisi lähes valkoisen hiussuortuvan otsaltaan.

»Mutta olisinkohan muuttunut *toisella tavalla*, jos olisin saanut pysyä Tukholmassa?»

Alexandra sulki silmänsä. Aurinko paistoi silmäluomien läpi ja värjäsi kaiken punaiseksi ja loistavan keltaiseksi, väreiksi, joita hän rakasti. Karmosiinia. Sienna. Okraa. Hänen ajatuksensa jatkoivat juoksuaan. Olisiko hänestä tullut toisenlainen ihminen, jos hän olisi saanut käydä näyttelyissä ja luentatilaisuuksissa ja jatkaa opiskelua Tukholmassa Svegissä asumisen sijasta? Jos hän olisi voinut ostaa taiteilijatarvikkeita Västerlånggatanilta, järjestää iltajuhlia ja käydä taidekoulun loppuun sen sijaan, että joutui hakkaamaan jäätä

voidakseen edes pestä alusvaatteensa, olisiko hänestä kehittynyt erilainen Alexandra näiden kolmen vuoden aikana?

»En käsitä, mitä järkeä sellaisissa kysymyksissä on», Minna sanoi. Hän laski kantamansa kangaspussin kädestään ja solmi nopeasti villaisen hartiahuivinsa.

Alexandra mietti kuitenkin. Pieni Sveg sijaitsi neljäkymmenenviiden peninkulman päässä Tukholmasta. Paikkakuntia erottivat toisistaan metsät, vuoret, laaksot ja mahtava Ljusnan-joki. Ne olisivat yhtä hyvin voineet olla eri puolilla maapalloa.

»Joka tapauksessa saan nyt matkustaa kotiin», hän sanoi ja tunsu riemun hehkuvan rinnassaan.

Oli koittanut päivä, jota hän oli niin malttamattomasti odottanut. Hän ei yleensääkään ollut kärsivällinen ihminen, ja isän kirjeen saapumisen jälkeiset viikot olivat olleet piinallisen pitkiä. Hän oli kantanut kirjettä mukanaan kaikkialla, lukenut sen yhä uudestaan ja uudestaan. Hän lähtisi *kotiin*.

Hän ei ikinä enää tekisi mitään niin tyhmää kuin se, minkä vuoksi hänet oli karkotettu tänne. Hän ei ikinä enää aiheuttaisi skandaalia, vaan olisi moitteeton tytär. Hän hieroi nenänpäätänsä. Se oli suuri lupaus pidettäväksi. Hän tekisi kuitenkin kaikkensa, jotta isä olisi ylpeä. Hän tiesi pystyvänsä ja muisti, miten oli joissakin tilanteissa paistatellut isänsä kehuissa ja ylpeydessä. Miten isä oli ylistänyt häntä, kun hän oli ystäväystynyt jonkun aatelisneidin kanssa tai kunnostautunut kutsujen emäntänä.

»Ja sinä tulet mukaan, Minna. Siitä tulee suurenmoinen seikkailu. Ethän kai ole muuttanut mieltäsi? Lupaa, ettet muutaakaan.»

»Mutta onko varmaa, että saan paikan perheesi luota? Ihan näin vain?»

Minnan ääni oli epäilevä. Hän oli käytännöllinen suomalainen, joka uskoi siihen, mitä voi nähdä, tuntea tai purra. Hän oli myös tottunut pettymyksiin.

»Tarvitsen palvelustytön», Alexandra sanoi päättäväisesti. »Sinä tulet mukaan.»

Hän ei voinut pelastaa kaikkia, mutta Minna ei jäisi Svegiin, niin asia vain oli. Juuri edellisellä viikolla pitäjänpappi oli antanut Minnalle muuttotodistuksen, jota ilman hän ei saisi vaihtaa seurakuntaa, ja hänelle oli annettu myös armollisesti lupa jättää työpaikkansa maatilalla. Kaikki muukin järjestyisi. Minna ja Alexandra olivat kestäneet yhdessä niin paljon, että selviäisivät tästäkin.

»Ajatella, minä hienossa talossa Tukholmassa, sitä ei kukaan sukulaiseni uskoisi minusta.»

»Saat tehdä kevyitä sisäaskareita», Alexandra sanoi nopeasti.

Hän toivoi, ettei luvannut liikoa. Isähän ei koskaan piitannut naisten tekemisistä. Kyllä se onnistuisi. Sen *täytyi* onnistua.

Minna oli joskus kertonut Alexandralle suomen kielen *sisu*-sanasta, selittänyt, että se voitaisiin kääntää lähinnä puhdiksi ja sinnikkyudeksi. Alexandra oli aina ajatellut, että sana kuvasi täydellisesti hänen ystäväänsä. Minna olikin tarvinnut runsaasti sisua nuoren elämänsä aikana. Useimmiten hänessä ei näkynyt jälkeäkään koetuista suruista, mutta joskus Minnan sileälle otsalle ja valoisille kasvoille lankesi varjo. Silloin hän lähti rusikoimaan likoamassa olleita pyykkejä tai vaivattavaa taikinaa ankarasti, ja niin valo palasi hänen katseeseensa.

Nyt Minna nosti kangaspussin maasta, otti siitä kourallisen jyviä ja heitti ne kanoille, jotka tulivat heti paikalle kaakattaen. He auttoivat kalvakkaa, harvaa kevättruohoa nokkivia lintuja ruokkimalla niitä ja hätistämällä kahta maatiaiskissaa, jotka tutkivat kiinnostuneina paria vastakuoriutunutta kananpoikaa. Kun musta narttukissa hiipi lähemmäksi, Minna teki pikaisesti ristinmerkin.

»Painu tiehesi!» hän huusi eläinparalle.

Minna ei myöskään varistanut suolaa eikä tappanut koskaan hämähäkkiä, eikä hänelle olisi tullut mieleenkään kävellä tikkaiden alitse.

»Anna kissaraukan olla», Alexandra sanoi ja vilkutti kahdelle muulle nuorelle naiselle, Irmelille ja Julialle, jotka olivat hakeutuneet ulos aurinkoon. Tytöt vilkuttivat takaisin ja katosivat sitten talon salvetun nurkan taakse. Irmeli, Julia ja hän olivat kestäneet yhdessä hyytävän kylmiä talvia, epäoikeudenmukaista kuritusta, julmia sanoja ja kovaa työtä. Tuntui pahalta joutua jättämään heidät tänne.

Tyttöjä oli ollut vielä yksi, Anna, mutta hän oli kuollut mikkelinpäivän aikaan. Hän oli käynyt yhä laihemmaksi, hiljaisemmaksi ja kalpeammaksi, ja eräänä kylmänä aamuna hän oli maannut kuoleena sängyssään. Anna oli haudattu Svegin kirkon viereiselle hautausmaalle. Perhe ei ollut edes vienyt hänen ruumistaan kotiin.

Alexandra nielaisi palan kurkustaan. Tänne tulisi uusia tyttöjä, sillä tuntui olevan loputon määrä naisia, joita täytyi rangaista.

Iso maatila toimi eräänlaisena kasvatuslaitoksena hänen yhteiskuntaluokkansa nuorille, naimattomille naisille, joiden tarvitsi oppia tavoille. No jaa, Alexandra kyllä tiesi, että virallinen kuvaus paikan tehtävästä oli toisenlainen. Laitoksella oli viehättävä nimi, jossa viitattiin moraaliin, kristinuskoon ja naiseksi kasvamiseen. Rikkaiden laivanvarustajien, porvarispoliitikkojen ja kauppiaiden perheet kuitenkin lähettivät tänne tyttäriään, kun eivät jostakin syystä katsoneet pystyvänsä itse käsittelemään heitä. Paikka ei ollut suorastaan vankila, mutta sieltä ei voinut lähteä, joten...

Tiukkaa laitosta johtivat Alexandran tädit Kajsa ja Cecilia Rosenkvist. Molemmat tädit olivat vanhempia kuin hänen isänsä ja ikäneitoja, naimattomia ja lapsettomia naisihmisiä. Siitä huolimatta heillä oli runsaasti näkemyksiä avioliitosta, äitiydestä ja etenkin siitä, millainen kunnan naisen tulisi olla. Alexandran ja toisten nuorten naisten odotettiin luopuvan täällä omaa tahtoa, omia mielipiteitä ja omia unelmia koskevista vaarallisista ajatuksista. Täällä he saivat oppia, että paikkansa ottaville ja mielipiteensä sanoville tytöille kävi elämässä huonosti. »Maailmassa ei ole sijaa kovaäänisille ja uteliaille naisille», Cecilia-täti tapasi sanoa.

Alexandra kuivasi kätensä esiliinaan. Kunpa isä olisi lähettänyt hänet oppimaan tavoille mieluummin Pariisiin tai Italiaan. Nyt koettelemus oli kuitenkin ohi. Hän saisi taas nähdä Tukholman, isänsä ja veljensä ja aloittaa uuden elämän. Eikä hän aiheuttaisi enempää skandaaleja.

»Olen kaikesta huolimatta oppinut täällä kaikenlaista», hän sanoi ja kumartui ottamaan untuvaisten kananpojan varovasti käteensä. Hän päätti keskittyä täällä oleskelun myönteisiin puoliin, muuten hän tulisi hulluksi.

»Esimerkiksi kuinka selviydytään nälästä», tuhahti Minna, joka piti ruoasta vähintään yhtä paljon kuin Alexandra.

Joskus ainoa keino kestää kurjuutta oli nauraa sille. Viime talvi oli ollut epätavallisen ankara, ja uuden vuoden aikaan oli ollut niin kylmää, että lähikylissä ihmisiä oli kuollut kylmyyteen. Kevät oli antanut odottaa itseään, ruokavarastojen hyllyt ammottivat tyhjiyttään, ja Alexandra kaipasi rapsakoita porkkanoita ja tuoreita marjoja, vaaleaa leipää ja kenties vähän hunajaa ja vastakirnuttua voita. Ei täällä silti yltäkyläisyydessä eletty edes kesällä, jolloin lehmät olivat lihavia, kanat munivat ja keittiöpuutarha kukoisti. Täteillä asiat olivat hyvällä tolalla, mutta he olivat saitoja. Nais-ten pitäminen nälässä oli sitä paitsi hyvä keino kukistaa heidän taistelutahtonsa muutoksen puolesta, Alexandra ajatteli ja painoi nenänsä linnun pehmoiseen untuvaan.

Jos tämä olisi ollut tavallinen päivä, Kajsa-täti ja Cecilia-täti olisivat tulleet jo kauan sitten ulos sanomaan, että laiskat kädet olivat paholaisen aikaansaannosta. Eilen oli kuitenkin vihdoinkin tullut tieto vaunuista, jotka tulisivat hakemaan Alexandran kotiin tänään, ja isän pitäisi ilmestyä minä hetkenä hyvänsä. Edes tädit eivät voineet kieltää häntä olemasta ulkona vastaanottamassa isää. Muutoin he pitivät melkein kaikkea paholaisen aikaansaannoksena. Naurua tietenkin. Jännittäviä romaaneja – kuinka hänen tekikään mieli lukea Zolan, Strindbergin ja nuoren Roosin uusimmat teokset!

Tai nähdä Sarah Bernhardt näyttämöllä *Kamelianaisessa!* Sellaista ei täällä tietenkään olisi saanut edes kuvitella.

Alexandra tukahdutti haukotuksen. Myös pehmeät sängyt ja mukavat lakanat olivat syntiä, samoin moderni taide, kauniit maalaukset ja veistokset – ja niin edespäin loputtomiin.

»Kaipaan rintasokeria ja pannukakkuja. Ja oikeita imuliinoja.»

Kuukautisten aikana oli hankalaa, koska hyvälaatuiset imuliinatkin olivat syntiä.

Alexandra luetteli ajatuksissaan lisää sellaista, mitä ilman hänen oli ollut pakko elää kolme vuotta. Kaupungin sykettä ja kivettyjä katuja. Lyhtyjen loistetta loppukesän iltoina. Kahviloita leivoksineen, kävelyjä Norrbron keikarointikadulla ja taideluentoja, joilla isä oli sentään antanut hänen käydä edelleen. Joskus juuri maalaimisen kaipuun voimakkuus sai hänet unohtamaan, että hänen tulisi olla säädyllinen ja tottelevainen ja maalata vain kukkia ja pilviä aina hamaan tulevaisuuteen, aamen.

»Minä haluan nähdä nuoria ihmisiä», Minna sanoi ja pyyhkäisi kananrehun rippeet käsistään.

Alexandra laski maahan kananpojan, joka kipitti huolettomasti kohti tokkuraista karpästä.

»Minähän olen nuori», hän huomautti.

Heillä ei ollut *kovin* monta vuotta ikäeroa.

»Sellaisia ihmisiä, jotka eivät ole hienoja neitejä, jos suot anteeksi», Minna sanoi kuulostamatta tippaakaan anteeksipyytävältä.

»Kaikin mokomin.»

Alexandra ei ollut kuitenkaan pitkään aikaan pitänyt itseään hienona neitinä, eikä hän oikeastaan tiennyt varmasti, kuinka sel-laiseksi voisi tulla. Hän ajatteli, että se kai olikin varsinainen syy, jonka vuoksi hän oli päätenyt tänne. Ettei hän osannut käyttäytyä kuten Ruotsin rikkaimpiin kuuluvan miehen tyttäreltä odotettiin. Isä oli haaveillut tottelevaisesta tyttärestä mutta saanut sen sijaan

hänet. Tosin hän oli oppinut Svegissä ainakin *esittämään* mukautuvaista, ja se näytti riittävän. Ehkä naisena oleminen tarkoittikin juuri sitä? Ettei milloinkaan näyttänyt todellista minäänsä.

Ensimmäinen vuosi Svegissä oli ollut äärettömän raskas. Hän oli enimmäkseen vetäytynyt syrjään ja murehtinut. Hänen oli annettu lukea ainoastaan Raamattua ja yksittäisiä päivälehtiä, ja hän oli kaivannut romaaneita niin paljon, että oli toisinaan epäillyt selviytyisikö hengissä.

»Sinun ei tarvitse ajatella, Jumala tekee sen puolestasi», tädit olivat vastanneet, kun hän oli anellut lisää luettavaa, jotakin älyä haastavaa.

Tädeillä oli paljon samanhenkisiä ajatuksia. Maatilan tytöille opetettiin kristinuskoa neljä tuntia päivittäin. Neljä! He kaikki oppivat keskustelemaan ranskaksi ja saksaksi, soittamaan pianoa ja koruompelemaan. Tuntui kuin tädit olisivat laatineet opetussuunnitelman aineista ja taidoista, joita Alexandra inhosi eniten.

Ensimmäisen vuoden lopulla Alexandra oli sairastunut vaikeasti. Hän itse uskoi, että hänen terveytensä mursi suru. Järkytys kotoa karkottamisesta, kauhu joutumisesta vieraaseen, kylmään ja luotaantyöntävään paikkaan ja epätietoisuus karkotuksen kestosta. Minna oli hoitanut häntä ne kuukaudet. Alexandra oli monta kertaa ajatellut, että muuten hän varmaan olisi kuollut. Vain vahvimmat selviytyivät. Tai ne, joilla oli Minna.

Kun hän viimein oli tervehtynyt, kaikki oli vähitellen tullut helpommaksi. Osaksi siksi, että hän oli tottunut ja hyväksynyt kohtalonsa, osaksi taas siksi, että joitakin rajoituksia oli lievennetty. Ensimmäisenä vuonna hän ei ollut saanut lainkaan maalata. Kaikki hänen siveltimensä, kynänsä, liitunsa ja värinsä oli takavarikoitu hänen saapuessaan. Hän oli saanut pitää ainoastaan hiilikynän. Maalaaminen oli Alexandran intohimo ja suurin ilo. Ja hänen huomattavin epäonnen lähteensä, jos suoraan sanottiin. Edelleen jokin hänessä särkyi hänen ajatellessaan alkuaikojen synkkyyttä.

»Romanttisen viihteen ruotsalaiskuningatar
on täällä taas... Luvassa rakkautta,
petoksia ja kiellettyjä suhteita.»
– Bohuslänningen

Skandaalin jälkimainingeissa kauas pohjoiseen lähetetty Alexandra Rosenkvist on haaveillut paluusta kotiin jo vuosia. Hänen ilonsa on mittaamaton, kun keväällä 1884 isä kutsuu hänet vihdoinkin takaisin Tukholmaan. Alexandran kauhuksi häntä noutamaan ilmaantuu sietämättömän tuima liikemies Atle Falk. Miehen kovan ulkokuoren alla sykkii kuitenkin lempeä sydän, ja pitkän kotimatkan aikana Alexandran rinnassa alkavat kyteä kielletyt tunteet. Uskaltaako Alexandra ottaa kohtalonsa omiin käsiinsä?

»Henkeäsalpaavan jännittävä... Ahrnstedt
hyödyntää romanttista juonta kuvatakseen
myös naisasialiikkeen alkuvaiheita.»

– Dagens Nyheter

